Regio Deal Waterwegregio

Partijen:

1. De Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, M.C.G. Keijzer, hierna te noemen VRO.
2. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, J.J.M. Uitermark, hierna te noemen: BZK.
3. De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, E.E.W. Bruins, hierna te noemen OCW.
4. De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Y.J. van Hijum, hierna te noemen SZW.
5. De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, C.A. Jansen, hierna te noemen: IenW

Partijen genoemd onder 1 tot en met 5 ieder handelend als bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden, hierna samen te noemen: Het Rijk.

6. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Maassluis, namens deze: de heer drs. J.G. de Vries (burgemeester), hierna te noemen: gemeente Maassluis.
7. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Rotterdam, namens deze: mevrouw C.J. Schouten (burgemeester), hierna te noemen: gemeente Rotterdam.
8. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Schiedam, namens deze: de heer H.M. Bergmann (burgemeester), hierna te noemen: gemeente Schiedam.
9. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Vlaardingen, namens deze: de heer B. Wijbenga-Van Nieuwenhuizen (burgemeester), hierna te noemen: gemeente Vlaardingen.
10. Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland, namens deze: de heer A.W. Kolff (Commissaris van de Koning), hierna te noemen: Provincie.

Partijen genoemd onder 6 tot en met 10 ieder handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan hierna samen te noemen: Regio.

Alle Partijen hierna samen te noemen: Partijen.

Partners:

- Albeda College;
- De Riverboard;
- Havenbedrijf Rotterdam;
- Hogeschool Rotterdam;
- Lentiz Onderwijsgroep;
- Resilient Delta Initiative;
- Stichting TeamNXT;
- STC Groep;
- Stroomopwaarts;
- TNO;
- Zadkine.

Alle Partners hierna samen te noemen: Partners.

Begripsbepaling:
In dit convenant wordt het volgende verstaan onder de gehanteerde begrippen:

- *Regio Deal*: convenant dat de minister van VRO, eventueel een andere minister/staatssecretaris en één of meer regionale Partijen hebben gesloten om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers in een Regio te verbeteren.
- *Regio Envelop*: het bedrag van € 900 miljoen dat het kabinet-Rutte IV beschikbaar heeft gesteld om in de periode van 2022-2025 nieuwe Regio Deals af te sluiten.
- *Regiokassier*: publieke regionale Partij, zijnde een provincie, gemeente of openbaar lichaam als bedoeld in art.8, eerste lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen of een van de openbare

lichamen Bonaire, Sint-Eustatius of Saba, die ten behoeve van de uitvoering van de Regio Deal de taak van kassier vervult of zal vervullen.
- *Regionale private financiering*: voor de uitvoeringsactiviteiten van de Regio Deal beschikbaar gestelde financiële bijdragen of bijdragen in natura van een private regionale Partij.
- *Regionale publieke financiering*: voor de uitvoeringsactiviteiten van de Regio Deal beschikbaar gestelde financiële bijdragen of bijdragen in natura van een publieke regionale Partij, niet zijnde een specifieke uitkering, opdracht of subsidie van het Rijk.
- *Specifieke uitkering ten behoeve van de uitvoeringsactiviteiten Regio Deals:* betreft de specifieke uitkering met daarin de juridische en financiële kaders en verplichtingen voor het toekennen van de rijksmiddelen uit de Regio Envelop aan een regiokassier door het Rijk.
- *Partner:* organisatie die betrokken wordt bij de Regio Deal door Partijen, maar de Deal niet aangaat en waarvoor geen specifieke actie in de Regio Deal kan staan.
- *Waterwegregio:* het gebied van de gemeenten Maassluis, Rotterdam-Mathenesse, Schiedam en Vlaardingen
- *NPLV*: Schiedam Nieuwland & Oost en Vlaardingen Westwijk zijn twee van de twintig gebieden in Nederland die vallen onder het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). Deze focusgebieden kennen een opgave op het gebied van leefbaarheid en veiligheid.
- *Outreachende aanpak*: Partijen nemen het initiatief om (moeilijker bereikbare) inwoners in kwetsbare wijken te benaderen en te ondersteunen bij het realiseren van wijkinitiatieven.
- *Campus*: een (fysieke) locatie waar verschillende bedrijven, onderwijs- en kennisinstellingen en overheden bijdragen aan verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, zoals food, circulair, zorg, groen, maritiem/haven en techniek[1].
- *Middelbaar–en hoger beroepsonderwijs*: het middelbaar- en hoger beroepsonderwijs in de Waterwegregio speelt een cruciale rol in de uitvoering. Deze combinatie is essentieel voor het ontwikkelen van regio-specifieke oplossingen, het bevorderen van economische groei, en het creëren van kansen voor zowel jongeren als volwassenen. Aansluiten bij een sterker beroepsonderwijs is noodzakelijk voor een betere toegang tot bestendig en kwalitatief werk voor inwoners. Regionaal wordt ingezet op cruciale sectoren zoals maritiem/haven, food, groen, techniek en zorg.
- *Leven Lang Ontwikkelen*: het blijven ontwikkelen van inwoners op basis van onder andere hun talenten en vaardigheden om inzetbaar te blijven op de arbeidsmarkt.
- *Leerloopbaan:* de reeks van onderwijs- en opleidingsstappen die iemand zet.
- *Ontwikkelloopbaan:* de reeks van stappen die iemand zet gericht op, persoonlijke en professionele groei.
- *Ontwikkelpaden*: overzicht van opeenvolgende functies en bijbehorende (delen van) opleidingen in de praktijk. Via verschillende stappen kunnen werkenden en werkzoekenden zich ontwikkelen van instapfunctie tot een beroepskracht mét diploma, bijvoorbeeld door het praktijkleren in het middelbaar beroepsonderwijs.
- *Ruimtelijke strategie circulair Zuid*-Holland: Zuid-Holland wil in 2050 volledig circulair zijn. De route naar deze circulaire samenleving heeft consequenties voor de ruimte in de Waterwegregio.
- *Wijkhub*: centrale plek in een wijk of buurt waar verschillende diensten en faciliteiten worden gebundeld om de leefbaarheid en duurzaamheid van de wijk te verbeteren.

Algemene overwegingen

1. In Regio Deals werken Rijk en Regio samen aan complexe, regionale opgaven om de kwaliteit van leven, werken en wonen in de Regio te vergroten (‘brede welvaart’).
2. Regio Deals beogen de samenwerking tussen overheden, onderwijs, bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners in de Regio en tussen Rijk en Regio te versterken.
3. Voor de Regio Deals zijn middelen beschikbaar uit de Regio Envelop. Het vertrekpunt daarbij is dat de rijksbijdrage samengaat met minimaal eenzelfde bijdrage aan regionale (publieke en/of private) financiering.

[1] Opsomming is niet uitputtend

4. De Regio Deals onderscheiden zich door hun integrale en gezamenlijke programmatische aanpak met lerend en adaptief karakter, waarbij zowel Rijk als Regio reguliere beleidsinstrumenten financiert.
5. De Regio Deals zijn bedoeld als een tijdelijke impuls voor regionale ontwikkeling met een duurzaam effect, waarbij geleerde lessen en langetermijninvesteringen worden geborgd in een structurele aanpak.
6. De middelen uit de Regio Envelop voor de Regio Deals vijfde tranche worden door VRO beschikbaar gesteld als specifieke uitkering op grond van het Besluit Specifieke uitkering Regio Deals vierde, vijfde en zesde tranche.

Specifieke overwegingen

Kenmerk regio

1. De Waterwegregio is een regio in Zuid-Holland met economische kansen door de ligging in een haven-industrieel complex met clusters van toonaangevende grote en kleine bedrijven. Kenmerkend zijn de sectoren maritiem/haven en techniek en de sterke aanwezigheid van het middelbaar beroepsonderwijs[2]. Tal van bedrijven in de Regio houden zich bezig met de toepassing van nieuwe technologieën gericht op duurzaamheid en circulariteit.
2. De economische groei en brede welvaart blijven achter. Uit de Regionale Monitor Brede Welvaart 2023 blijkt dat de brede welvaart in de Waterwegregio tot de laagste van Nederland behoort[3]. De Regio heeft veel kwetsbare wijken waar de leefbaarheid onder druk staat. Er is sprake van geringe sociale samenhang, wantrouwen richting de overheid en hoge scores op overlast en (gevoel van) onveiligheid. Jongeren die opgroeien in een kwetsbare wijk hebben minder ontwikkelkansen[4]. De Waterwegregio scoort onder het landelijk gemiddelde op gezondheid en boven het landelijk gemiddelde op laaggeletterdheid en eenzaamheid.[5] Verbetering van de sociale cohesie[6] en factoren die daarmee samenhangen, zoals sociale basis, gezondheid, welzijn, wonen, samenleven en veiligheid, vormen een uitdaging[7]. In vergelijking met andere gemeenten in Nederland is de werkloosheid in de Waterwegregio zeer hoog.[8] Tegelijkertijd hebben bedrijven moeite om gekwalificeerd personeel te vinden; 40% kampt met een tekort aan arbeidskrachten.[9] Deze mismatch op de arbeidsmarkt dreigt de komende jaren nog ernstiger te worden. Veel bedrijven in de 'fossiele' Waterwegregio zijn of moeten aan de slag met de circulaire en duurzaamheidstransitie. Dit vraagt om kennisontwikkeling en (om)scholing van mensen, bijvoorbeeld in de installatie en het onderhoud van nieuwe duurzame technologie.[10]
   Het tekort aan gekwalificeerd personeel bedreigt niet alleen de voortgang van genoemde transities maar ook het toekomstperspectief van het regionale bedrijfsleven. Ook robotisering en nieuwe technologie stellen nieuwe eisen aan werkenden.
3. De omgevingskwaliteit in de Waterwegregio scoort laag op diverse criteria[11]. Er zijn relatief weinig natuurgebieden en hoge fijnstofemissies. Woonwijken uit de jaren 50 tot 80 zijn vaak versteend, van slechte kwaliteit en met veel sociale huur. Verduurzaming van deze wijken blijft achter, terwijl de energiearmoede groot is. De aanpak overstijgt de mogelijkheden van de huidige eigenaren en er is onvoldoende personeel voor de verduurzamingsaanpak. Op bedrijventerreinen blijft de verduurzaming ook achter.
4. Specifieke groepen inwoners van de Waterwegregio scoren aanzienlijk slechter op brede welvaart dan het regionaal gemiddelde. Voorbeelden zijn jongeren, (langdurig) werklozen, EU-arbeidsmigranten en inwoners van kwetsbare wijken. Daarom zal er in de uitwerking van de Regio Deal bijzondere aandacht uitgaan naar de verdelingseffecten (sociaal-economische

[2] Vlaardingen MBO stad, https://www.vlaardingen.nl/Onderwerpen/Onderwijs_en_opgroeien/Vlaardingen_mbo_stad
[3] Regionale Monitor Brede Welvaart 2023
[4] https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2021/05/27/opgroeien-in-een-kwetsbare-wijk
5 Regionale Monitor Brede Welvaart 2023
6 SCP Onderzoeksprogramma 'Verkenning van toekomstige ontwikkeling sociale cohesie'
[7] Movisie 'Wat is de sociale basis precies?' Gezond leven en Actief Leven Akkoord (GALA)
[8] Op de werkloosheidsranglijst met 352 gemeenten (2021) staan Maassluis, Vlaardingen, Schiedam en Rotterdam op respectievelijk plaats 302, 326, 342 en 352.
[9] Regio in beeld Zuid-Holland Centraal
[10] OECD Territorial Reviews: The Metropolitan Region of Rotterdam-The Hague, Netherlands
[11] Monitor Leefomgeving, provincie Zuid-Holland

verschillen tussen groepen) en wordt onderzocht welke problemen van invloed zijn op deze achterstand in brede welvaart.

5. Op provinciaal en nationaal niveau speelt de Waterwegregio een sleutelrol bij de grote maatschappelijke transities van fossiele naar duurzame energiebronnen en naar een circulaire economie. Zo heeft Rotterdam het grootste biobased cluster van Europa, wordt volop ingezet op het benutten van restwarmte voor stadsverwarming en het afvangen van CO_2, en biedt het geïntegreerde industriecluster kansen voor uitwisseling van reststromen, warmte en afvalwater tussen bedrijven[12]. Deze transities zullen gevolgen hebben voor de samenleving, de inrichting van de economie en van de fysieke leefomgeving. Er zullen mogelijk andere, nieuwe banen komen en er is ruimte nodig voor nieuwe bedrijvigheid. De provincie heeft een Ruimtelijke Strategie Circulair Zuid-Holland in voorbereiding waarin de (ruimtelijke) impact van de circulaire transitie voor de Waterwegregio ook aan de orde zal komen.
6. Het middelbaar- en hoger beroepsonderwijs in de Waterwegregio speelt een cruciale rol in de uitvoering van de Regio Deal. De combinatie met middelbaar- en hoger beroepsonderwijs is essentieel voor het ontwikkelen van regio-specifieke oplossingen, het bevorderen van economische groei, en het creëren van kansen voor zowel jongeren als volwassenen in verschillende delen in de Waterwegregio. Aansluiten bij een sterker beroepsonderwijs is noodzakelijk voor een betere toegang tot bestendig en kwalitatief werk voor inwoners. Regionaal wordt ingezet op cruciale sectoren zoals maritiem/haven, food, groen, techniek en zorg. De middelbaar- en hoger beroepsinstellingen zijn Albeda College, Lentiz Onderwijsgroep, STC Groep, Zadkine en Hogeschool Rotterdam.
7. Regio Deal Waterwegregio is een jonge regionale samenwerking. Het leren en experimenteren in samenwerking vormt een belangrijk onderdeel. Hiervoor hebben de Regio en relevante Partners uitgangspunten geformuleerd. Zie verder de toelichtende bijlage 1 ‘Samenwerken en leren in de Waterwegregio’.

<u>Opgaven</u>

8. <u>Opgave 1: Impuls aan de leefbaarheid in wijken</u>
   De leefbaarheid in meerdere kwetsbare wijken staat structureel onder druk[13]. Inwoners leven vaak langs elkaar heen en hebben weinig vertrouwen in elkaar en in instituties. Ook zijn er in de Regio veel misstanden rond te hoge huren en kwalitatief slechte woningen. Hierdoor scoort de Waterwegregio hoog op een gevoel van overlast en onveiligheid en laag op brede-welvaartsindicatoren rond welzijn, samenleving en gezondheid[14]. De opgave is gericht op verbetering van de sociale cohesie om het welzijn van de inwoners in deze wijken te vergroten.

9. <u>Opgave 2: Betere toegang tot bestendig en kwalitatief werk voor inwoners</u>
   Het verbeteren van de toegang tot bestendig en kwalitatief werk voor inwoners van de Waterwegregio is cruciaal om economische stabiliteit en welzijn in de Regio te bevorderen. Onvoldoende mensen beschikken op dit moment over de juiste opleiding en vaardigheden voor huidige en toekomstige werkzaamheden.
   Ze staan hierdoor onvrijwillig aan de kant, hebben marginale banen of te weinig toekomstperspectief. Tegelijkertijd hebben werkgevers nog te weinig oog voor de vaardigheden van mensen en is er nog onvoldoende aandacht voor hun (door)ontwikkeling. De opgave is gericht op een betere aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt om zo inwoners van de Regio een beter toekomstperspectief en meer bestaanszekerheid en kansengelijkheid te bieden.

10. <u>Opgave 3: Doorbraken in duurzaam en circulair wonen en werken</u>
    De omgevingskwaliteit in de Waterwegregio kan worden bevorderd door verduurzaming en circulariteit in de gebouwde omgeving. De problematiek overstijgt echter vaak de mogelijkheden van (individuele) eigenaren. De opgave is gericht op het bedenken en uitvoeren

[12] https://www.zuid-holland.nl/publish/pages/21255/hoofdrapportzuid-hollandcirculair.pdf en factsheet-port-of-rotterdam-bouwen-aan-een- duurzame-haven-nl-2019.pdf (portofrotterdam.com)
[13] Rapport ‘Leefbaarheid onder de loep; analyse en verdieping Leefbaarometer meting 2022’
[14] Zie de gezondheidskaart die de regionale verschillen in gezondheid in beeld brengt: Gezonde en veilige leefomgeving - provincie Zuid-Holland en verder Regionale Monitor Brede Welvaart 2023

van interventies die doorbraken in verduurzaming en circulariteit op het gebied van woningen, bedrijventerreinen en gemeentelijke gebouwen mogelijk maken.

Zie verder de toelichtende bijlage 2: Infographic 'Alle hens aan dek voor de Waterwegregio'.

11. Nationale doelstellingen
Partijen zien aansluiting van Regio Deal Waterwegregio op beleid van diverse departementen. IenW onderschrijft de doelen en de aanpak van de Regio Deal die passen bij de nationale doelstellingen op hun beleidsterreinen en zal als Partij concreet bijdragen aan bepaalde onderdelen van deze Regio Deal. Deze bijdragen en de daarbij behorende inzet worden bij de betreffende onderdelen van de deal expliciet weergegeven.'

Zie verder de toelichtende bijlage 3 'Aansluiting nationale programma's'.

Komen het volgende overeen:

1. Doelen, aanpak en resultaten Regio Deal Waterwegregio

Artikel 1 – Doelen

Het streven is dat in 2030 in de Waterwegregio een zichtbare en significante verbetering van de kwaliteit van leven, leren, werken en wonen waarneembaar is voor de huidige en toekomstige generatie. Inwoners moeten het verschil gaan merken. Partijen zetten zich in voor een Regio waar kwetsbare inwoners mee kunnen doen en waar wordt gewerkt aan verbetering van (het gevoel van) veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid. Partijen willen een impuls geven aan de leefomgeving door de sociale cohesie in kwetsbare wijken te verbeteren.

Gelet op de belangrijkste regionale opgaven richten Partijen zich op drie pijlers:

1. Impuls aan de leefbaarheid in wijken.
2. Betere toegang tot bestendig en kwalitatief werk voor inwoners.
3. Doorbraken in duurzaam en circulair wonen en werken.

Dit vanuit het perspectief van de inwoner: hulp, vertrouwen en verbinding dicht bij huis, kansen voor kinderen en volwassenen, veilig, prettig en betaalbaar wonen en financiële zekerheid door voldoende, eerlijk en toekomstbestendig werk.

1. Pijler 1: Impuls aan de leefbaarheid in wijken

   Partijen streven naar een omgeving waar huidige en toekomstige generaties inwoners zich veilig en beschermd voelen, zich kunnen ontwikkelen en oog hebben voor elkaar. Zij richten zich op:

   A. Versterken van de sociale cohesie, waardoor de sociale basis, sociale veiligheid, gezondheid en welzijn verbeteren.
   B. Verbeteren van kansengelijkheid van alle jongeren.
   C. Sociaal veilig en betrouwbaar wonen door het terugdringen van onveiligheid, overlast en uitbuiting.

2. Pijler 2: Betere toegang tot bestendig en kwalitatief werk voor inwoners

   Partijen streven naar een inclusieve arbeidsmarkt met een betere toegang tot bestendig werk, een volwaardig inkomen en kwalitatief goede banen om de kansen van de huidige en toekomstige generaties te vergroten. Zij richten zich op:

   A. Verkleinen van de mismatch op de arbeidsmarkt.
   B. Vergroten van de bereikbaarheid van werkgelegenheid.
   C. Vergroten van kansen op een goede opleiding en passend werk met bestaanszekerheid.
   D. Doorbreken en verminderen van structurele barrières voor jongeren en langdurig werklozen.

E. Optimaal benutten, ontwikkelen en inzetten van de talenten van inwoners.
F. Versterken van het praktijkgericht onderwijs (middelbaar beroepsonderwijs).
G. Learning on the job in samenwerking met het bedrijfsleven.

3. Pijler 3: Doorbraken in duurzaam en circulair wonen en werken

Partijen streven naar een circulaire en duurzaamheidstransitie in de gebouwde omgeving en de opbouw van kennis en ervaring die nodig zijn om dit te realiseren. Zij richten zich op:

A. Handreiking verduurzamen van particulier woningbezit[15].
B. Meer circulaire en verduurzaamde bedrijven(terreinen).
C. Bijdragen aan meer circulair bouwen en (kennis over) de circulaire en duurzaamheidstransitie.
D. Het creëren van bewustwording van en verantwoordelijkheid bij betrokkenen.

Artikel 2 – Aanpak

Op basis van de analyses op het vlak van brede welvaart in de Waterwegregio, de input en kennis van inhoudelijk betrokken deskundigen en Partners, en wensen van inwoners, investeert de Regio in de uitvoering van drie pijlers. Hierbij stelt de Regio de volgende aanpak voor:

1. Aanpak pijler 1: Impuls aan de leefbaarheid in wijken
De Regio brengt samen met Partners, inwoners en betrokkenen de situatie van de sociale cohesie in kwetsbare wijken in beeld, identificeren aangrijpingspunten om deze te verbeteren en ontwikkelen maatwerkaanpakken. Inwonersbetrokkenheid krijgt vorm in een outreachende benadering[16], waarbij de Regio beoogt minimaal dertig bewoners per wijk te spreken. Deze benadering omvat instrumenten zoals pilots voor bewonersdeals en het faciliteren van de opbouw van sterke netwerken in de wijken en van ontmoetingsmogelijkheden voor wijkbewoners. De aanpak voorziet ook in het vergroten van zelfredzaamheid en samenredzaamheid[17] door initiatieven van bewoners te faciliteren en te ondersteunen en hiervoor een aanpak te ontwikkelen (maatwerk). Omdat jongeren en EU-arbeidsmigranten de meest kwetsbare groepen zijn, wordt voor hen een specifieke aanpak ontwikkeld. Verder wordt op basis van Regio brede ervaringen een lerende aanpak ontwikkeld gericht op goed huurder- en verhuurderschap.

   Naast de kennis en ervaring van Partijen, Partners en betrokkenen is de inbreng van de ervaringsdeskundigheid van inwoners van de wijken nodig voor een succesvolle aanpak. Partijen en Partners streven ernaar om laagdrempelig benaderbaar te zijn voor inwoners en betrokkenen.

2. Aanpak pijler 2: Betere toegang tot bestendig en kwalitatief werk voor inwoners
De Regio ontwikkelt een regionaal ecosysteem[18] waarin regionale werkgevers, onderwijsinstellingen, gemeenten en mensen in kwetsbare wijken in verbinding komen. Op basis van een grondige probleemanalyse wordt een gezamenlijke systeemaanpak[19] ontwikkeld. Deze aanpak bouwt voort op de (door)ontwikkeling van een samenhangend aanbod van onderwijscampussen, met extra investeringen in middelbare beroepsopleidingen en een focus op de sectoren groen, food, zorg, techniek en maritiem/haven.

[15] Particulier woningbezit verwijst naar woningen die in particulier bezit zijn. Dit betekent dat de woning eigendom is van een individuele persoon of een privé-eigenaar, in plaats van een woningcorporatie, overheid, of een commerciële vastgoedonderneming.
[16] Een goed voorbeeld van een outreachende benadering is de Wijkaanpak Mobiliteit waarin bewoners intensief zijn betrokken.
17 Samenredzaamheid: het vermogen van mensen om zich zoveel mogelijk te redden met behulp van vrienden, buren, familie en vrijwilligers (Jansen, 2013)
18 Een ecosysteem is een feitelijk/objectief (biologisch) fenomeen. Interventies in het ecosysteem zorgen bijvoorbeeld voor nauwere verbindingen
[19] Een systeemaanpak is gericht op het verkrijgen van inzicht in het hele systeem – de componenten, relaties daartussen en de grenzen – en doet recht aan de complexiteit door middel van een integrale multidisciplinaire aanpak.

De aanpak richt zich op formeel en informeel onderwijs en op een Leven Lang Ontwikkelen, met een nadruk op de vaardigheden die werkgevers uit deze cruciale sectoren nu en in de toekomst vragen. Op basis van vraagarticulatie wordt gezamenlijk een opleidingsaanbod ontwikkeld.

Daarnaast worden programma's ontwikkeld voor het creëren van randvoorwaarden voor en het ondersteunen van inwoners van kwetsbare wijken die drempels ondervinden bij het toetreden tot de arbeidsmarkt, in het bijzonder jongeren en langdurig werklozen. De programma's zijn gericht op het stimuleren van in- en doorstroom van praktisch geschoolden, inclusief ontwikkelloopbanen.

Voorbeelden zijn het regionaal verbinden van digitale/fysieke matchingsplatforms voor toeleiding naar werk, een regionale stagepool voor jongeren (op basis van een skills-benadering) en het stimuleren van regionale doorlopende leer- en werklijnen.

SZW signaleert relevante ontwikkelingen in Rijksbeleid en nationale programma's die kansrijk zijn voor de uitvoering van pijler 2 Betere toegang tot bestendig en kwalitatief werk voor inwoners en het versterken van de jonge regionale samenwerking. SZW spant zich in om waar nodig verbinding te leggen met relevante landelijke programma's die betrekking hebben op of raakvlak hebben met Leven Lang Ontwikkelen. Daarnaast spant SZW zich in om een bijdrage te leveren aan het versterken van regionale samenwerking. Bovendien adviseert SZW de regio desgevraagd bij het creëren van beschikbare banen die aansluiten bij de opleiding en vaardigheden van inwoners en die bijdragen aan ontwikkelloopbanen. Dit doet SZW door bij te dragen aan kennisuitwisseling met als doel te zorgen voor een goede aansluiting op beleidsterreinen van SZW.

Voor de uitwerking van deze pijler zet OCW zich in om de betrokken onderwijsinstellingen te ondersteunen voor zover dit nodig is. Denk daarbij aan het beantwoorden van vragen gericht op de (door)ontwikkeling van een samenhangend aanbod van onderwijscampussen, met extra investeringen in middelbare beroepsopleidingen en een focus op de sectoren groen, food, zorg, techniek en maritiem/haven. Ondersteuning richt zich ook op vragen over het stimuleren van in- en doorstroom van praktisch geschoolden, inclusief ontwikkelloopbanen, en op Leven Lang Ontwikkelen. Verder zal OCW voor de onderwijsinstellingen als klankbord fungeren en kennis en ervaringen (uit andere regio's) delen over onderwerpen die spelen in deze Deal.
OCW spant zich in om de regionale samenwerking verder te versterken.

3. <u>Aanpak pijler 3: Doorbraken in duurzaam en circulair wonen en werken</u>
De Regio streeft naar een integrale inzet op verduurzaming en circulariteit door het stimuleren van bewustwording, verantwoordelijkheid, kennis en gedragsverandering bij inwoners, bedrijven, overheden en huiseigenaren. De aanpak richt zich op leren wat ontbrekende schakels zijn in de duurzaamheids- en circulaire transitie en deze gericht aanpakken.

   Partijen identificeren de barrières in bestaande regelingen voor verduurzaming van particulier woningbezit en hoe deze weg te nemen. Ook komen er initiatieven voor regionale kennisuitwisseling en het aan elkaar verbinden van bedrijventerreinen voor schaalgrootte (clusteren).

   Verder wil de Regio enkele nieuwe voorzieningen (pilots met woningbouwcorporaties en projectontwikkelaars) zo duurzaam en circulair mogelijk bouwen om ervan te leren, in samenwerking met andere initiatieven in Nederland. Ook wordt kennisontwikkeling in de Regio geborgd door voorzieningen en nieuwe technieken te ontwikkelen via de zogenaamde circulaire campus en Loods M[20] door het combineren van onderwijs (middelbaar en hoger beroepsonderwijs) en bedrijvigheid.

[20] Loods M, de maritieme en culturele hotspot

Deze pijler hangt nauw samen met de andere twee pijlers. Zo worden innovaties in onderwijs en arbeidsmarkt gericht op de circulaire en duurzaamheidstransitie. Het zo duurzaam en circulair mogelijk bouwen van fysieke ontmoetingsplekken vraagt eveneens om nieuwe technieken.

IenW zet zich in om bij te dragen aan de beoogde resultaten van aanpak pijler 3 (Doorbraken in duurzaam en circulair wonen en werken) te bereiken voor zover die aansluiten bij haar beleid als het gaat om de thema's rondom circulariteit en de doelen van het Nationale Programma Circulaire Economie. IenW kan daarbij de regio inhoudelijk ondersteunen door kennisuitwisseling over relevante beleidsinitiatieven, beleidsprogramma's en -instrumenten of zorg te dragen voor een goede aansluiting daarop.

4. Crossovers over pijlers heen
   Een "crossover" of kruisbestuiving in de context van de Regio Deal Waterwegregio verwijst naar samenwerkingen en synergieën tussen verschillende sectoren, organisaties, of beleidsgebieden tussen de drie pijlers. Deze crossovers bevorderen innovatie en zorgen voor een breder effect dan wanneer elke pijler afzonderlijk zou worden uitgevoerd.

   Crossovers zijn gericht op het versterken van de regionale economie, het verbeteren van de leefbaarheid, en het aanpakken van sociale vraagstukken in de regio. Het draagt bij aan integraal werken en creëert koppelkansen. Deze geïntegreerde aanpak die sociale cohesie, bestendig en kwalitatief werk, passend onderwijs, duurzaam circulair wonen, werken en bouwen combineert, is een krachtig middel om de Waterwegregio te versterken, welvarender en veerkrachtiger te maken.

   Door de thematieken te integreren en synergieën te creëren, wordt recht gedaan aan de complexe werkelijkheid, worden structurele barrières geïdentificeerd en aangepakt, en wordt zo efficiënt en effectief mogelijk gebruik gemaakt van de beschikbare Regio Deal middelen.

   De Regio gaat een verdiepende probleemanalyse uitvoeren en een verandertheorie[21] opstellen, waar het identificeren van crossovers tussen de pijlers een onderdeel van zal zijn. Op verschillende niveaus vindt integratie en synergie plaats. Dus zowel op programma als projectniveau.

   Ter illustratie een voorbeeld van een crossover op de thema's onderwijs en arbeidsmarkt. Er worden nieuwe onderwijsprogramma's ontwikkeld gericht op bijvoorbeeld de sectoren voedsel, circulair en zorg. Door samen te werken en investeringen te bundelen, kunnen bredere maatschappelijke uitdagingen worden aangepakt, zoals verduurzaming, werkgelegenheid, zorg en leefbaarheid.

Artikel 3 – Beoogde resultaten

1. Beoogde resultaten pijler 1: Impuls aan de leefbaarheid in wijken
   A. Realisatie van betekenisvolle ontmoetingsplekken (minimaal drie fysieke locaties) en betekenisvolle relaties en netwerken tussen wijkbewoners;
   B. Een ontwikkelde handreiking voor outreachend werken in de wijken voor overheden;
   C. Intensivering van de programmering Jeugd in alle gemeenten met aandacht voor het belang van steunnetwerken, waardoor het aantal jongeren dat aangeeft over een steunnetwerk te beschikken stijgt met minimaal 25%;
   D. Lerende aanpak voor goed huurder- en verhuurderschap gericht op het tegengaan van onveiligheid, overlast en uitbuiting.

Inwoners in de Waterwegregio gaan deze resultaten merken doordat de gemeenten (zie onder Partijen) vaker proactief het initiatief nemen om in gesprek te gaan, beter luisteren en

[21] Een verandertheorie (Theory of Change) is een methodologische benadering die wordt gebruikt om te plannen, evalueren en begrijpen hoe een gewenste verandering kan worden bereikt in een complexe situatie. Het is een conceptueel kader dat helpt om de stappen in kaart te brengen die nodig zijn om een bepaald doel te bereiken, en de onderliggende aannames en voorwaarden die daarvoor nodig zijn.

terugkoppelen wat er met de inzichten wordt gedaan. Verder zullen meer inwoners elkaar laagdrempelig kunnen ontmoeten op locaties in de wijken, krijgen meer mensen steun uit netwerken in hun directe omgeving en voelen huurders en huiseigenaren zich gesteund en geholpen door de Regio waar het gaat om huurder- en verhuurderschap.

2. Beoogde resultaten pijler 2: Betere toegang tot bestendig en kwalitatief werk
   A. Programmatische aanpak om te komen tot een regionaal ecosysteem voor verbinding. De basis van een regionaal ecosysteem, waarin regionale werkgevers, onderwijsinstellingen, gemeenten en mensen in kwetsbare wijken in verbinding komen, is gelegd;
   B. Meer beschikbare banen die aansluiten bij de opleiding en vaardigheden van inwoners en die bijdragen aan ontwikkelloopbanen;
   C. Een samenhangend aanbod[22] van campussen, hybride vakopleidingen, hubs en matchingplatforms op het terrein van zorg, food, techniek en maritiem/haven in aansluiting op de toekomstige arbeidsbehoefte;
   D. Realisatie van innovatieve leeromgevingen waarin praktijk, theorie, vakmanschap en wetenschap bij elkaar komen;
   E. Realisatie en versterken van doorlopende leerlijnen (primair onderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs, hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs).

Inwoners in de Waterwegregio gaan deze resultaten merken doordat opleidingen beter aansluiten bij de wensen van werkgevers en de talenten van mensen. Leren wordt veel directer gekoppeld aan de praktijk en mensen voelen zich zichtbaar gestimuleerd om zich te blijven ontwikkelen.

3. Beoogde resultaten pijler 3: Doorbraken in duurzaam en circulair wonen en werken
   A. De ontwikkeling van lokale en regionale kennis- en ontmoetingsplatforms voor duurzame en circulaire bedrijvigheid;
   B. Experimenten met innovatieve duurzame (maritieme) technieken;
   C. Een regionale aanpak voor ondersteuning van huiseigenaren en verenigingen van eigenaren bij verduurzaming van woningen;
   D. Regionale pilots voor het verduurzamen van gebouwen, zoals wijkhubs;
   E. Experimenten met circulair bouwen door het organiseren van regionale pilots;
   F. (Door)ontwikkeling van het programma circulaire campus en het ontwikkelen van innovatieve duurzame technieken.

Inwoners in de Waterwegregio gaan deze resultaten merken doordat de gemeenten (zie Partijen) hulp bieden aan huiseigenaren om te verduurzamen. Dit door barrières in bestaande regelingen weg te nemen zodat het gebruik hiervan eenvoudiger wordt en er meer bedrijven en banen komen voor de ontwikkeling en toepassing van duurzame technieken. Tot slot wordt de toepassing ervan zichtbaar in de Regio doordat de gemeenten (zie Partijen) ook een aantal van hun eigen gebouwen verduurzamen.

2. Inzet middelen Regio Envelop voor uitvoering Regio Deal Waterwegregio

Artikel 4 – Uitgangspunten

1. Partijen beogen een gecoördineerde beleidsmatige inzet van hun gezamenlijke financiële middelen op basis van de afspraken in deze Regio Deal. Partijen geven met die middelen uitvoering aan de Regio Deal Waterwegregio, zoals het initiëren en/of realiseren van programma's en projecten en andere uitvoeringsactiviteiten in het kader van de doelen en interventies van de Regio Deal Waterwegregio zoals bedoeld in artikel 1, 2 en 3. Op deze wijze zetten Partijen zich in om de regionale opgave van de Waterwegregio te realiseren.

[22] Een samenhangend aanbod van campussen verwijst naar een strategisch georganiseerde en onderling verbonden verzameling van campussen die elkaar aanvullen en synergetisch samenwerken binnen een bepaalde regio of sector.

2. VRO reserveert maximaal € 17,7 miljoen inclusief eventueel verschuldigde btw vanuit de Regio Envelop als rijksbijdrage voor uitvoeringsactiviteiten als bedoeld in het eerste lid, volgens de in de onderstaande tabel opgenomen onderverdeling. Hierin zijn ook de uitvoeringskosten oftewel VAT-kosten (voorbereiding, administratie en toezicht) opgenomen, waarbij uitgegaan wordt van maximaal 3% van de rijksbijdrage.
   De Regio reserveert minimaal een bedrag van in totaal € 17,7 miljoen aan regionale financiering voor uitvoeringsactiviteiten als bedoeld in het eerste lid volgens de in de onderstaande tabel opgenomen onderverdeling:

Uitvoeringsactiviteiten	**Maximale rijksbijdrage***	**Regionale financiering**	**Totaalbedrag**
1. Pijler: Impuls leefbaarheid in wijken	€ 8.400.000	€ 8.400.000	€ 16.800.000
2. Pijler: Bestendig en kwalitatief werk	€ 6.700.000	€ 6.700.000	€ 13.400.000
3. Pijler: Duurzaam wonen, werken en bouwen	€ 2.070.000	€ 2.070.000	€ 4.140.000
Uitvoeringskosten (VAT)	€ 530.000	€ 530.000	€ 1.060.000
Bijdragen totaal maximaal	€ 17.700.000	€ 17.700.000	€ 35.400.000

   * Dit bedrag is inclusief eventueel verschuldigde btw.

   De uitvoeringskosten Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT) voor de Regio kunnen in praktijk meer bedragen dan de opgenomen € 530.000,-. Na vaststelling van dit convenant wordt de hoogte van de VAT-kosten door de regionale Partijen vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst. De verdeling van de VAT-kosten, zoals genoemd in de tabel in lid 2 van dit artikel, wordt naar rato van het ontvangen bedrag van de Rijksbijdrage per regionale Partij bepaald. Ook in geval van overschrijding van de VAT-kosten, zoals genoemd in de tabel in lid 2 van dit artikel, wordt de hoogte van dit bedrag naar rato van het ontvangen bedrag van de Rijksbijdrage per regionale Partij bepaald. Voornoemde bijdragen in de VAT-kosten worden overgemaakt naar de Regiokassier. Nadere uitwerking van deze afspraken volgt in de Samenwerkingsovereenkomst.

3. De verdeling in de tabel in het tweede lid geldt als uitgangspunt. Partijen zijn zich ervan bewust dat gedurende de looptijd van de Regio Deal omstandigheden en/of prioriteiten kunnen wijzigen.
   Partijen kunnen, na bespreking in het Rijk-Regio-overleg, een gewijzigde verdeling over de programmalijnen afspreken. Op een dergelijke wijziging van de Regio Deal Waterwegregio is artikel 11 van toepassing.

Artikel 5 – Regiokassier

Partijen spreken af dat de gemeente Rotterdam de rol zal vervullen van Regiokassier in het kader van de uitvoeringsactiviteiten van de Regio Deal. De Regiokassier draagt zorg voor het nakomen van de voorwaarden en verplichtingen, zoals verwoord in de specifieke uitkering ten behoeve van de uitvoeringsactiviteiten Regio Deals.

3. Governance-uitvoering Regio Deal Waterwegregio

Artikel 6 – Rijk-Regio-overleg

1. Periodiek treden Partijen in overleg over de onderlinge samenwerking in het kader van de Regio Deal Waterwegregio en met andere publieke en/of private samenwerkingspartners. Dit Rijk-Regio-overleg ziet toe op de uitvoering van de Regio Deal zoals beschreven in dit convenant.
2. Het Rijk-Regio-overleg vergadert ten minste eenmaal per jaar over de voortgang van en eventuele knelpunten of risico's in de uitvoering van de Regio Deal en over andere regionale actualiteiten.
3. Het in het eerste lid bedoelde Rijk-Regio-overleg bestaat uit de volgende vertegenwoordigers:

A. Vanuit de ministeries van het Rijk:
    i. Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
    ii. Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
    iii. Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
    iv. Sociale Zaken en Werkgelegenheid
    v. Infrastructuur en Waterstaat.
B. Vanuit de Regio:
    i. vertegenwoordiger gemeente Maassluis
    ii. vertegenwoordiger gemeente Rotterdam
    iii. vertegenwoordiger gemeente Schiedam
    iv. vertegenwoordiger gemeente Vlaardingen
    v. vertegenwoordiger provincie Zuid-Holland

4. Het Rijk-Regio-overleg voorziet in zijn eigen werkwijze, met als uitgangspunt dat de Regio bij het organiseren, uitnodigen en verslagleggen de lead heeft.
5. Het Rijk-Regio-overleg spreekt een escalatieregeling af.
6. Betrokken Partijen zien zelf toe op een adequate verantwoording aan hun achterban en/of volksvertegenwoordigers.

4. Evaluatie, voortgang en communicatie Regio Deal

Artikel 7 – Evaluatie en voortgang

1. De Regio brengt de beginsituatie van de regionale opgave in kaart. Daarnaast bepaalt de Regio een evaluatieaanpak om bij te houden of de afgesproken aanpak (artikel 2) bijdraagt aan de doelen (artikel 1) van de Regio Deal. De beginsituatie en evaluatieaanpak zullen zijn beschreven in het voorjaar van 2025.
2. De Regio stelt eenmaal per jaar een voortgangsrapportage op, met daarin:
    A. de voortgang van de initiatieven en projecten;
    B. in hoeverre Partijen op schema liggen om de beoogde resultaten (artikel 3) te behalen.
3. De jaarlijkse voortgangsrapportage wordt elk jaar vóór 15 juni in concept voorgelegd aan Partijen, gelet op indiening vóór 15 juli bij VRO in het kader van de specifieke uitkering.
4. De Regio kan met de jaarlijkse voortgangsrapportage de betrokken raden, staten en besturen informeren. VRO gebruikt de jaarlijkse voortgangsrapportage als input voor de periodieke voortgangsrapportage van alle Regio Deals voor de Tweede Kamer.
5. VRO draagt zorg voor onderzoek waar het gaat om het geheel van de Regio Deals (onder meer de resultaten en effecten ervan voor brede welvaart). De Regio verleent haar medewerking hieraan.
6. BZK verzamelt binnen het geheel van de Regio Deals lessen en kennis over de (door)ontwikkeling van Regionale samenwerking binnen het stelsel van openbaar bestuur, waarmee uitvoering wordt gegeven aan de Actieagenda Sterk Bestuur.[23]

Artikel 8 – Communicatie

1. Partijen zien toe op een gezamenlijke communicatiestrategie en -plan, waarbij de Regio in de lead is.
2. De Regio zal bij projecten die deel uitmaken van de uitvoering van de Regio Deal Waterwegregio vragen om in de communicatie over die projecten kenbaar te maken dat de projecten mede mogelijk zijn gemaakt door samenwerking tussen Rijk en regio.

5. Slotbepalingen

Artikel 9 – Uitvoering in overeenstemming met Unierecht

De afspraken van deze Regio Deal en/of de daaruit voortvloeiende maatregelen worden in overeenstemming met het recht van de Europese Unie uitgevoerd en uitgewerkt. Dit in het

[23] Met de Actieagenda Sterk Bestuur (2022, zie overheid.nl) richt het ministerie van BZK zich op het versterken van de samenwerking binnen het Rijk en de samenwerking tussen Rijk, mede-overheden en niet-overheidspartners.

bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technische normen en voorschriften.

Artikel 10 – Gegevensuitwisseling

1. De in het kader van (de uitvoering van) deze Regio Deal uitgewisselde dan wel uit te wisselen informatie is in beginsel openbaar. Indien een Partij verzoekt om geheimhouding, zullen de overige Partijen deze informatie in beginsel geheimhouden en deze noch geheel noch gedeeltelijk aan enige derde bekendmaken, behoudens voor zover een verplichting tot openbaarmaking voortvloeit uit de wet, een rechterlijke uitspraak of deze Regio Deal.
2. Partijen dragen er zorg voor dat concurrentie- en/of privacygevoelige informatie uitsluitend wordt gedeeld voor zover dit in overeenstemming is met de relevante internationale, Europese en nationale wettelijke kaders. Zij kunnen hiertoe nadere afspraken vastleggen.

Artikel 11 – Wijzigingen

1. Elke Partij kan schriftelijk verzoeken deze Regio Deal te wijzigen. De wijziging behoeft de instemming van alle Partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen 6 weken nadat een Partij het verzoek kenbaar heeft gemaakt bij VRO. VRO informeert de overige Partijen over de voorgestelde wijziging en vraagt hun om instemming.
3. Nadat alle Partijen aan VRO kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot wijziging wordt de wijziging en de verklaringen tot instemming als bijlage aan dit convenant gehecht.

Artikel 12 – Opzegging

1. Elke Partij kan de Regio Deal Waterwegregio met inachtneming van een opzegtermijn van 3 maanden schriftelijk opzeggen, indien omstandigheden zodanig zijn veranderd dat deze Regio Deal billijkheidshalve op korte termijn behoort te eindigen. De opzegging moet de verandering in omstandigheden vermelden.
2. Wanneer een Partij deze Regio Deal opzegt, blijft de Regio Deal voor de overige Partijen in stand voor zover de inhoud en de strekking ervan zich daartegen niet verzetten.

Ingeval van beëindiging van de Regio Deal Waterwegregio krachtens opzegging is geen van de Partijen jegens een andere Partij schadeplichtig.

Artikel 13 – Toetreding nieuwe Partijen

1. In overeenstemming met alle Partijen kunnen anderen tijdens de looptijd van de Regio Deal Waterwegregio als nieuwe Partijen toetreden tot deze Regio Deal. Een toetredende partij dient de verplichtingen die voor haar uit de Regio Deal voortvloeien te aanvaarden.
2. Het schriftelijke verzoek tot toetreding met daarbij de concrete bijdrage aan de Regio Deal Waterwegregio wordt gericht aan VRO. VRO informeert Partijen en vraagt hun om instemming.
3. Zodra alle Partijen aan VRO schriftelijk kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende partij de status van Partij van de Regio Deal Waterwegregio en gelden voor die partij de voor haar uit de Regio Deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.
4. Het verzoek tot toetreding en de verklaringen tot instemming worden als bijlagen aan de Regio Deal Waterwegregio gehecht.

Artikel 14 – Ongeldigheid

Indien een bepaling van de Regio Deal in enige mate als nietig, vernietigbaar, ongeldig, onwettig of anderszins als niet-bindend moet worden beschouwd, bijvoorbeeld wegens strijdigheid met het Besluit Specifieke uitkering Regio Deals vierde, vijfde en zesde tranche (zoals deze luidt op het moment dat de strijdigheid zich voordoet of alsdan in bestuursrechtelijke zin is vastgesteld), wordt die bepaling, voor zover nodig, uit de Regio Deal verwijderd en vervangen door een bepaling die wel bindend en rechtsgeldig is en die de inhoud van de niet-geldige bepaling zo veel mogelijk

benadert. De overige bepalingen van de Regio Deal blijven in een dergelijke situatie ongewijzigd en onverminderd geldig.

Artikel 15 – Publiekrechtelijke medewerking en toepasselijk recht

1. De in het kader van de Regio Deal door Partijen te verlenen (publiekrechtelijke) medewerking laat de publiekrechtelijke positie en bevoegdheden van Partijen onverlet.
2. Op deze Regio Deal is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.

Artikel 16 – Nakoming

De Regio Deal is niet in rechte afdwingbaar. Partijen kunnen elkaar aanspreken op tekortkomingen in de nakoming van de Regio Deal in het Rijk-Regio overleg.

Artikel 17 – Ondertekening in verschillende exemplaren

De Regio Deal Waterwegregio kan worden ondertekend door Partijen in verschillende exemplaren, die samengevoegd hetzelfde rechtsgevolg hebben als wanneer deze Regio Deal is ondertekend door alle Partijen in één exemplaar.

Artikel 18 – Citeertitel

Deze Regio Deal kan worden aangehaald als Regio Deal Waterwegregio.

Artikel 19 – Inwerkingtreding en looptijd

1. Deze Regio Deal treedt in werking op de dag na ondertekening door alle Partijen en eindigt 31 december 2028.
2. Partijen kunnen, na bespreking in het Rijk-Regio-overleg, de looptijd van de Regio Deal wijzigen. De regiokassier zal rekening houden met de samenhang tussen de wijziging van de looptijd van de Regio Deal en de verleende *specifieke uitkering ten behoeve van de uitvoeringsactiviteiten Regio Deals*.

Artikel 20 – Publicatie

1. De Regio Deal Waterwegregio zal net als andere Regio Deals openbaar worden gemaakt door publicatie in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van deze Regio Deal.
2. VRO rapporteert over de Regio Portefeuille en de hieruit voortvloeiende Regio Deals aan de Tweede Kamer.

Bijlage 1. Samenwerken en leren in de Waterwegregio

Regio Deal Waterwegregio is een jonge regionale samenwerking. Het leren en experimenteren in samenwerking vormt een belangrijk onderdeel.

A. Regio en Partners gaan een formele samenwerkingsovereenkomst met elkaar aan om de governance vast te leggen, de onderlinge samenwerking te versterken, de transparantie te vergroten en een stevig kader te bieden om te sturen op de gezamenlijke doelen uit deze Regio Deal;
B. Regio en Partners stellen jaarlijks een uitvoeringsprogramma inclusief begroting op, dat een duidelijk en gestructureerd kader biedt voor de uitvoering van projecten. Dit vergroot de kans op succes en leren en minimaliseert risico's en transitiefalen;
C. Regio en Partners maken een realistische inschatting van de VAT- en uitvoeringskosten. Deze afspraak wordt vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst;
D. In de uitwerking van de samenwerkingsovereenkomst zal een stimulans richting projecten worden opgenomen om te borgen dat Partijen voldoende inzetten op samenwerken, kennisontwikkeling en leren.

In de uitvoering hanteren Regio en Partners de volgende uitgangspunten:

1. Samenwerking:
   A. Deze Regio Deal is een middel om de samenwerking tussen overheden, onderwijsinstellingen, bedrijfsleven en inwoners in de Regio te versterken, ook na de looptijd van de Regio Deal.
   B. De projecten moeten meer zijn dan de som der delen, gericht op regionale impact.
   C. De complexe (soms gestapelde) problematiek wordt – bij voorkeur – in samenhang opgepakt, om zo de negatieve spiraal van combinatieproblematiek en intergenerationele overdracht daarvan te doorbreken.

2. Ruimte voor leren en experimenteren:
   A. Het samenwerken aan de Regio Deal is een leerproces en oefening in gezamenlijke aanpak van gedeelde uitdagingen.
   B. Leren van elkaar gebeurt tussen Partijen en Partners, in de Regio en ook door uitwisseling met andere regio's, onder andere via de werkplaats Regio Deals Zuid-Holland.
   C. Randvoorwaarden daarvoor zijn een duidelijke programmering, monitoring en kennisdeling.
   D. Op basis van een flexibele routekaart en een gezamenlijk kompas wordt in een periodieke evaluatie bekeken of en waar bijsturing wenselijk is.

3. Samen met de inwoners:
   A. Het uitgangspunt mét, voor en door inwoners is geborgd in het programma
   B. Partijen zetten in op vormen van participatie en cocreatie bij het ontwikkelen en uitvoeren van projecten;
   C. Partijen bieden inwoners de ruimte om met eigen ideeën te komen en bijdragen te leveren.

4. Brede welvaart centraal:
   A. Bij de invulling van de Regio Deal staat de brede welvaart centraal. Deze ambitie vraagt om een andere manier van werken.
   B. Regio en Partners willen de brede welvaart van inwoners in de Waterwegregio vergroten en de ongelijkheid verkleinen door de positie van kwetsbare groepen te versterken door verdelingseffecten inzichtelijk te maken.
   C. Regio en Partners richten zich op huidige en toekomstige generaties en streven ernaar intergenerationele overdracht van problemen te doorbreken.

5. Openheid:
   A. De Regio is eerlijk en transparant naar elkaar, naar Partners en inwoners over de keuzes;
   B. Betrokkenen worden uitgenodigd om mee te doen in de uitvoering waar dat kan.

Toelichting uitgangspunten

1. Samenwerking

   Deze Regio Deal is een middel om de samenwerking tussen overheden, onderwijsinstellingen, bedrijfsleven en inwoners in de regio te versterken. Partijen willen de samenwerking met de Regio Deal verduurzamen, ook na de looptijd van de Regio Deal. Partijen investeren in regiobrede programma's en activiteiten. Partijen sluiten zo veel mogelijk aan bij bestaande netwerken, bestaande projecten en programma's of introduceren nieuwe projecten die door meerdere Partners en in meerdere steden gedragen worden in de quadrupel helix. De pijlers zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Ze dragen bij aan hetzelfde overkoepelende doel, om voor de inwoners en ondernemers de Waterwegregio tot een gezonder, veiliger, socialer en economisch welvarender gebied te laten uitgroeien. De stapeling van problemen op het terrein van wonen, werken en de leefomgeving worden – bij voorkeur – in samenhang opgepakt, om zo de negatieve spiraal van combinatieproblematiek en intergenerationele overdracht daarvan te doorbreken.

   De regionale impact moet meer zijn dan de som der delen. De Regio daagt ook Partners die projecten indienen uit om vanaf het begin na te denken over het realiseren van regionale impact, het toepassen van de aanpak of oplossing in een groter gebied en het opschalen van oplossingen naar de gehele Waterwegregio. Dit versterkt de samenwerking met regionale ondernemers(vertegenwoordigers), onderwijs en maatschappelijke instellingen. Partijen verbeteren de samenwerking waar mogelijk en zorgen er in de Regio Deal voor dat organisaties van elkaar kunnen leren. De samenwerking in de regio draagt bij aan de gestelde doelen.

2. Ruimte voor leren en experimenteren

   Het samenwerken aan de Regio Deal is een leerproces en oefening in gezamenlijke aanpak van gedeelde uitdagingen. De Regio benut de Regio Deal om te leren en te experimenteren met nieuwe technologieën en manieren van (samen)werken. Daarmee verkennen ze wat wel en niet werkt. Leren van elkaar gebeurt in de regio en ook door uitwisseling met andere regio's, onder andere via de werkplaats Regio Deals Zuid-Holland. Een duidelijke programmering, monitoring en kennisdeling zijn daarvoor randvoorwaarden.

   De Regio vindt het belangrijk om aan de slag te gaan met:

   A. het uitwerken van een verandertheorie die ten grondslag ligt aan de Regio Deal-aanpak: een gestructureerde uitwerking van hoe de aanpak en bijbehorende projecten bijdragen aan de doelen, inclusief randvoorwaarden en risico's. Om zo de gewenste maatschappelijke impact te realiseren en deze te verfijnen voor toepassing in de Waterwegregio.
   B. de doelen concreet en meetbaar te maken aan de hand van indicatoren en hierbij de al ontwikkelde indicatoren te gebruiken die passen bij brede welvaart in combinatie met de Sustainable Development Goals[24].
   C. de effectiviteit te waarborgen: meten van de voortgang en de impact van de investeringen. Op basis van tussentijdse evaluaties kan worden bijgestuurd om de doelstellingen beter te bereiken en kunnen succesvolle aanpakken worden gedeeld met andere regio's.

   De Regio past de uitvoering van de Regio Deal aan op maatschappelijke ontwikkelingen en nieuwe kansen die zich tijdens de looptijd van de deal kunnen voordoen, wanneer dat kan bijdragen aan een grotere kans om de in artikel 1 omschreven doelen van deze deal te realiseren (adaptief programmeren).

   Voor zover de afspraken in deze Regio Deal niet de mogelijkheid bieden om bij te sturen, kan een wijziging van de deal worden voorgelegd aan het Rijk-Regio-overleg zoals bedoeld in

[24] Sustainable Development Goals (SDG's) zijn strategische doelen gericht op een duurzame en inclusieve wereld waar Nederland zich aan heeft gecommitteerd. Brede welvaart is een methode en een graadmeter voor welzijn, welvaart, duurzaamheid en ongelijkheid in de samenleving. Brede welvaart helpt dus om te meten hoe Nederland ervoor staat.

artikel 6. Op basis van een flexibele routekaart en een gezamenlijk kompas wordt in een periodieke evaluatie bekeken of en waar bijsturing wenselijk is.

3. Samen met de inwoners

   De Regio willen zich verplaatsen in de behoeften, wensen en barrières van inwoners en laten zich door hen uitnodigen. Inwoners worden uitgenodigd om mee te praten, te denken en waar mogelijk mee te beslissen over de uitvoering van de interventies van de Regio Deal. De Regio zet in op vormen van participatie en cocreatie bij het ontwikkelen en uitvoeren van de projecten. Het is de bedoeling om bij elke interventie bewust stil te staan bij hoe participatie en cocreatie vorm kunnen krijgen.

   Daarnaast biedt de Regio ruimte aan inwoners om met eigen ideeën te komen en bijdragen te leveren. Het uitgangspunt mét, voor en door inwoners is geborgd in het programma. Participatie levert verdiepende informatie en is daarmee een directe interventie voor het verbeteren van de brede welvaart en sociale cohesie.

4. Brede welvaart centraal

   Bij de invulling van de Regio Deal wil de Regio de brede welvaart van de inwoners in de Waterwegregio vergroten en de ongelijkheid verkleinen door de positie van kwetsbare groepen te versterken. Hierdoor verwacht de Regio bij te dragen aan het vergroten van het vertrouwen van de inwoners in de overheid. Deze ambitie vraagt om een andere manier van werken. Daarbij worden onderstaande principes gehanteerd:

   A. Toekomstbestendig: meer aandacht voor toekomstige ontwikkelingen, effecten die zich later in de tijd zullen voordoen en effecten op toekomstige generaties.
   B. Gebiedsgericht: recht doen aan de unieke gebiedskenmerken en hier maatwerk leveren en koppelingen maken tussen ruimtelijke schaalniveaus.
   C. Integraal: meer aandacht voor de samenhang tussen opgaven, overheden, stakeholders, programma’s en projecten. Waar nodig en relevant werkt de Regio over de bestaande grenzen heen.
   D. Inclusief: meer aandacht en duidelijke communicatie over wie er wanneer en hoe betrokken wordt.
   E. Waardegedreven: specifieke aandacht voor doelgroepen en de verdelingseffecten tussen en binnen groepen. Op wie heeft het programma impact? Wie hebben de lusten en lasten? Is er sprake van gestapelde problematiek?
   F. Transparant over keuzes: bij de keuzes zet de Regio maximaal in op het creëren van synergie bij de inzet van de schaarse middelen en is de Regio transparant over afruilen; welke opgave krijgt prioriteit en ten koste van welke andere opgave gaat dat?

5. Openheid

   De Regio is eerlijk en transparant naar elkaar, naar Partners en naar inwoners over de keuzes. Overige betrokkenen worden uitgenodigd om mee te doen in de uitvoering, waar dat kan.

Inwoners in de Waterwegregio gaan dat de gemeenten (zie Partijen) vaker en effectiever met elkaar gaan samenwerken, zodat de resultaten meteen ten goede komen aan alle inwoners in de Regio. Verder wordt in elk project ingezet op participatie waardoor meer inwoners op intensievere wijze worden betrokken dan momenteel gangbaar is. De gemeenten (zie Partijen) gaan vaker proactief in gesprek en zullen ook in enquêtes vaker vragen naar de ervaringen en belevingen van inwoners. Mocht er iets anders lopen dan gepland, zullen de gemeenten (zie Partijen) daar open over communiceren, innovatie kan namelijk ook wel eens tegenvallen. De Regio beoogt dat inwoners zullen merken dat dit programma brede welvaart in praktijk gaat brengen, omdat de Regio ernaar streeft om vaker heldere beleidskeuzes te maken en hier explicieter en transparanter over communiceren. De Regio beoogt meer gesprek en discussie om uiteindelijk betere keuzes te maken.

Bijlage 2. Infographic 'Alle hens aan dek voor de Waterwegregio'

Bijlage 3. Aansluiting bij nationale programma's (specifieke overwegingen)

Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid
De leefbaarheid en veiligheid in de regio staan onder druk. Inwoners hebben te maken met een stapeling van problemen rondom onderwijs, armoede, gezondheid, wonen en veiligheid. Met het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) wordt deze problematiek in twintig stedelijke gebieden aangepakt. In de Waterwegregio nemen Schiedam Nieuwland, Schiedam-Oost en Vlaardingen Westwijk deel aan het NPLV.

Bestaanszekerheid en kansengelijkheid
De kansengelijkheid vergroten en de bestaanszekerheid verbeteren door onevenwichtigheden op de arbeidsmarkt tegen te gaan, gelden als belangrijke nationale doelstellingen.

Sterker beroepsonderwijs
Aansluiten bij een sterker beroepsonderwijs voor een betere toegang tot bestendig en kwalitatief werk voor inwoners. Regionaal wordt ingezet op cruciale sectoren zoals maritiem/haven, food, groen, techniek en zorg.

Ontwikkelpaden
Aansluiten op de nationale inzet (sectorale) ontwikkelpaden met betrekking tot kraptesectoren. Het doel is dat mensen gemakkelijker kunnen instromen in sectoren, kunnen overstappen naar een andere sector en binnen een sector kunnen doorstromen of breder inzetbaar zijn.

Kansengelijkheid
Streven naar meer kansengelijkheid voor jongeren en jongvolwassenen in hun persoonlijke ontwikkeling. Gelijke kansen vragen een ongelijke aanpak, zodat elk kind de beste kans krijgt. Hier sluit de Regio Deal bij aan. De problematiek en behoeften in de verschillende steden en wijken zijn immers anders. Dit vraagt om een gedifferentieerde aanpak door het versterken van de outreachende aanpak. Het doel is om inwoners een passende leerloopbaan te bieden, die resulteert in bestendig en kwalitatief werk.

Sociale inclusie, welzijn en gezondheid
Streven naar een sterke sociale basis en een gezonde leefomgeving vormt een belangrijk onderdeel van deze Regio Deal.

Aanpak lerarentekort in onderwijsregio's
Goed onderwijs voor iedereen bevordert gelijke ontwikkelkansen, wat niet alleen een positief effect heeft op de schoolloopbaan, maar ook doorwerkt in de kansen op de arbeidsmarkt, woningmarkt, in participatie en gezondheid. Goed onderwijs staat onder druk, omdat er te weinig leraren, schoolleiders en onderwijspersoneel in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs zijn. Dit heeft ook zijn uitwerking op het thema Leven Lang Ontwikkelen. Om dit tekort aan te pakken, stimuleert de rijksoverheid regionale samenwerking in onderwijsregio's om voldoende en goed onderwijspersoneel te krijgen en te behouden.

Klimaat en energie
De regionale inzet op verduurzamen en circulariteit is gericht op doorbraken in duurzaam en circulair wonen en werken, duurzame en gezonde bedrijvigheid en een toekomstbestendige leefomgeving.

Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening
Wonen in een goed, duurzaam en betaalbaar huis onder betrouwbare voorwaarden en in een leefbare wijk is een eerste levensbehoefte. De regionale inzet is gericht op het geven van een impuls aan de leefbaarheid in de wijken, waarbij het stimuleren van zelfredzaamheid en samenredzaamheid en het verbeteren van de sociale cohesie het uitgangspunt is.